

פ ר ו ט ו ק ר ל מט' 4/ג

מיסיבת ועדת החוקה, חוק וטספט
שהתקיימה ביום כ"י בחשוון תשי"ח - 4.11.57 בטעה 11:00.

הסתתפו: ס"ט היו"ר ד. בר-רב-האי

- ב. אזניה
- ט. אונא
- ש. הלל
- ז. ורהפטיג
- י. כהן
- י. קליכנוב
- ש. רוזנברג

- פ. רוזן - שר הטספטים
- ח. כהן - היועץ הטספטי
- א. ידון - הטסנה ליועץ הטספטי
- ט. אלון - סטרד הטספטים
- ה. רוזנטל - סטרד הטספטים

סדר-היום: חוק לתיקון סדרי הדין הטלילי
(טופטים חוקרים).

ס"ט היו"ר ד. בר-רב-האי: אני פותח את הישיבה.

חוק לתיקון סדרי הדין הטלילי (טופטים)
חוקרים.

טעיה 7-8

חילופי דעות בשאלות אלה היו בוועדה. ואני מציע
לדחות את ההצעה.

ד. בר-רב-האי:

הוחלט: לקבל את ההצעה לדחות את ההצעה
בטעיה אלה.

טעיה 9

הוחלט: לקבל את הטעיה ללא שינוי.

סעיף 10.

ח. כהן: אנחנו מציעים בסעיף זה לבטל את הסמכות הקיימת של היועץ המשפטי להתעלם מהצו של השופט-החוקר. סמכות זו אינה נראית בעינינו, טאחר שיש בה ביטול של החלטת רשות ששפט על-ידי רשות מבצעת, וזה איננו רצוי.

ש. רוזנברג: לטי סוגש הערעור?

ח. כהן: אני סוכן לכתוב בסעיף-קטן (א): "לערער על החלטה זו לפני בית-המשפט העליון, ובערעור על החלטה זו ישנן שופט בית-המשפט העליון כדן יחיד."

ש. רוזנברג: לדעתי, צריכה להיות פה הגבלה בזמן. ההתיישנות הכללית אינה מתאימה לכאן.

י. קליינבוך: הערעור בפני דן יחיד על החלטה של שופט שישב כדן יחיד אינו נראה לי, ביחוד כשההנחה היא שבבית-המשפט העליון יושבים שופטים שהם יוריסטים יותר טובים, אבל לעתים אין להם נסיון רב בדיון באינטנציה ראשונה. אינני רואה טעם רב בערעור על החלטת השופט-החוקר, אבל אם ניתנת אפשרות כזאת, אם חושבים שזה יהיה לטובת הציבור או לטובת הנאשם, הרי הערעור צריך להיות טובא בפני בית-דין הטורכב שלושה שופטים.

ש. הלל: אני מציע להקדים את סעיף-קטן (א) לסעיף-קטן (ב), ולא רק מפני הטעם הטוב. אני מבין שעד עכשיו היתה ליועץ המשפטי אפשרות לבקש מהשופט החוקר לחזור ולשקול בענין, גם מבלי שהיה צריך להביא חומר ראיות חדש. אני חושב שמבחינת הסדר האפשרות של פניה לבית-המשפט העליון צריכה לבוא לאחר החזרת הענין לשופט-החוקר, ולאחר שהשופט-החוקר סרב בפעם השניה להעמיד את הנאשם לדין. גם אינני חושב שחומר ראיות חדש הוא הכרחי כדי להפנות את הענין בפעם השניה לשופט-החוקר. הפניה לבית-המשפט העליון יש לה הכבדה, ולכן גם אינני מקבל את הצעת ח"כ קליינבוך, להביא את הערעור בפני שלושה שופטים.

ז. ורהפטיג: אני מציע שזכות הערעור תינתן גם על החלטה להעמיד לדין וגם על החלטה שלא להעמיד לדין, כלומר, שיהיה שוויון בין הצדדים, בין הנאשם ובין התביעה.

לדעתי, הערעור צריך להיות טובא בפני בית-המשפט הטחוזי כהרכב של שלושה.

ח. כהן: טהיכן תקח את השופטים לכך?

ז. ורהפטיג: אינני נכנס כאן לבעיה תקציבית, וגם אינני פוסל את ההרכב הזה מדיון בטשפט עצמו אח"כ. לו היתה אפשרות תקציבית, צריך היה, לדעתי, להקים מוסד טיוחד לחקירות, ולהפריד בין האינטנציה החקירתית ובין האינטנציה השיפוטית. טאחר שאין לנו תקציב לכך, אנחנו אומרים רק שהשופט שהיה שופט-חוקר לא ישב בדיון. אבל הערעור בפני הרכב של שלושה הוא בבחינת אינטנציה ששפטית לכאורה.

ט. אזנה: אם הכוונה היא שסעיף-קטן (א) ו (ב) הן שתי
אלטרנטיבות, צודק חבר הכנסת, הלל, שצריך
לשנות את סדר הטעיפיים.

אני מבין שהערעור צריך להיות טוגבל בזמן, אבל
אין זה טבטל את האפשרות לעורר את הענין בטקרה שנתגלה חוסר חדש.
אני מציע למצוא דרך להגביל בזמן את האפשרות של הגשת ערעור בטקרה
של התבססות על חומר הראיות הקודם, מבלי שהדבר יגע בעצם שאלת
ההתישנות.

ב. אזניה: ההצעה היא לאפשר ליועץ המשפטי ערעור בפני שופט
בטקרה ששופט-חוקר מצא שאין מקום לעמיד נאשם
לדין. מה יקרה בטקרה שנקבל את הצעת ח"כ ורהפטיג? האם ח"כ ורהפטיג
רוצה באינסטנציה נוספת לנאשם בטקרה כזוה? הרי הנאשם יגיע למשפט, ואז
יתברר לא רק אם היה מקום להעמידו לדין, אלא אם הוא אשם או אינו אשם.
אין כאן שוויון בסיכון. בטקרה שהשופט-החוקר מחליט שלא להעמיד אדם
לדין, הסיכון הוא שהחלטתו לא תגיע כלל לערעור. אולם בטקרה שהשופט-
החוקר מחליט לעמיד אדם לדין, מטילא מגיע הדבר לשופט.

אני חושב שאין מקום להתנות את הערעור בכך
שהענין הופנה מחדש לשופט-החוקר, מפני שאין טעם לסתום את הדרך לערעור
בטקרה שאין חומר ראיות חדש אלא שהיועץ המשפטי חושב שחומר הראיות
הקודם מספיק כדי להעמיד אדם לדין.

אשר לשאלה אם הערעור צריך להיות טובא בפני
שופט בית-המשפט העליון או בפני הרכב של בית-המשפט המחוזי, אם זו
בעיה שהתשובה עליה קשורה בכך אם יש או אין מספר מספיק של שופטים
מחוזיים, זה רע מאוד. כי ההגיון אומר שאין זה טוכרח להגיע עד
בית-המשפט העליון.

ש. רוזנברג: אני יוצא מהנחה שהשיטה הטובה היא זאת שאם אדם
יצא זכאי, אין אפשרות להעמידו יותר לדין. לפי
השיטה הנהוגה אצלנו, אפשר לערער על זיכוי. אולם האינסטנציה
לערעורים אינה יכולה לדון בעובדות. ולכן הנקודה היחידה שעליה יכול
היועץ המשפטי לערער בערעורו על החלטת שופט-חוקר היא הנקודה המשפטית.
ואם כך הדבר, זוהי החלטה יסודית, החלטה משפטית חשובה, וצריך להביא
את הדבר בפני שלושה שופטים.

טאידך אני מסכים עם חבר הכנסת אזניה שאין מקום
לתת זכות ערעור לנאשם בטקרה זה. אני הייתי טוכן לוותר על הערעור
בכלל בטקרה זה.

אני מתנגד לסעיף-קטן (ב), מפני שלאחר שהיתה
חקירה, כמו לאחר שהיה משפט, אין מקום לחדש את הענין כעבור שנים.
זהו משפט-זוטא, והנימוק לאי-חידושו לאחד שאדם יוצא זכאי הוא שהאדם
סבל כבר טעצם המשפט.
לכן אני טוכן להסכים שיהיה דיון נוסף לאחר
החלטת השופט-החוקר, אבל תוך זמן טוגבל.

ט"ט. היו"ר ד. בר-רב-האי: הצעת ח"כ ורהפטיג פירושה עיבוי-דין לנאשם.
מה שנוגע להתישנות, היא טלווה כל פשע,
אבל יש גם אינטרט של החברה, ואי-אפשר להגיד שזה כאילו אדם היה
בפני משפט וזוכה, רק מפני ששופט-חוקר מצא שאין די חומר להבאתו לדין.

ז. ורהפטיג: אינני חושש מעיבוי-דין כשהכרירה בידי הנאשם.
אלה הם שני שלבים שונים, חקירה ושיפוט. והנאשם
יכול להיות טעונין שלא לעבור לשלב של שיפוט. מבחינה זו צריך להיות
שוויון בין שני הצדדים.

חוק לתיקון סדרי הדין
הפלילי (שופטים חוקרים).

ח. כהן:

נראה לי שהוויכוח הזה הוא דוגמא טאלפת של
"תפסת סרובה - לא תפסת". הטפילה עשתה פה טאטץ
עליון כדי להגיע לכך שאפשר יהיה לבטל את הטכנות הקיימת היום של
היועץ המשפטי, אשר יכול על אף החלטת השופט-החוקר להעמיד נאשם לדין
גם אם שחרור, או שלא להעמידו גם אם נמסר לבית-המשפט. אם אנחנו רוצים
להחליף את ההוראה הזאת, אנחנו צריכים לחוקק בתחומי המציאות הקיימת,
והמציאות שלנו היא שלא נוכל להרכיב בית-משפט לא בהרכב של שלושה ולא
בהרכב של דן יחיד, אם בערעורים על החלטות של השופט-החוקר יצטרכו
לשבת שלושה שופטים מחוזיים. וכמיון שהכנסת הזאת אינה נותנת ולא תוכל
לתת לנו את התקציב הדרוש לטינוי שופטים מחוזיים נוספים, אי-אפשר לחוקק
הוראה שלא נוכל לבצעה אח"כ.

גם אלה המציעים ערעור בפני שלושה יודעים שהדבר
לא יתכן בפני בית-המשפט העליון כשהוא יושב בהרכב של שלושה, מפני
שזה עלול לקשור באופן תת-הכרתי את בית-המשפט המחוזי שישב בדין אח"כ.
ואינני רוצה להיכנס כאן לבעית התקדימים, אך גם התקדים, תקפו חזק יותר
אם הוא נוצר על ידי שלושה.

הברירה אשר בפניכם היא פשוטה: או לקבל את
ההצעה כפי שהיא כאן, או לבטל זאת ולהחזיר את הטצב הקיים. ברירה אחרת
אין.

לטענתו של ח"כ רוזנברג בענין ההתישנות ענה כבר
ח"כ בר-רב-האי, ויחד עם זאת הייתי טוכן לקבל הגבלה מתקבלת על הדעת.
אולם השופט החוקר הוא בשר ודם, והוא עלול לטעות. טוכרח להיות אפשרות
לערער על החלטתו.

נראה לי שברור כי אין מקום לתת זכות ערעור גם
לנאשם על החלטת שופט-חוקר, ואין לי טה להוסיף על דברי ח"כ אזניה בענין
זה.

ההתישנות על פשעים חמורים אצלנו היא עשר שנים.
אני טוכן להגביל את אפשרות הערעור על החלטת שופט חוקר לחמש שנים. אם זה
יתקבל, לא אתנבד.

אני גם טוכן לקבל את ההצעה להקדים את סעיף-קטן
(ב) לסעיף-קטן (א), אם כי אינני חושב שזה ישנה הרבה.

החלטת: 1. לקבל שתי גירסות בשאלה בפני טי יובא הערעור
על החלטת השופט-החוקר: הגירסה האחת אוטרת לקבל
את הנוסח הטוצע, לפיו יובא הערעור בפני שופט
בית-המשפט העליון כדן-יחיד; הגירסה השניה - הצעת
ח"כ ורהפטיג - אוטרת שהערעור יובא בפני בית-המשפט
המחוזי בהרכב של שלושה, והחלטתו של בית-משפט זה
תהיה סופית.

2. לדחות את ההצעה של ח"כ ורהפטיג לתת גם לנאשם
זכות לערער על החלטת שופט-חוקר להעמידו לדין.

הסתייגות לז. ורהפטיג.

3. לקבל שתי גירסות בשאלת ההתישנות: האחת האוטרת
שלא להכניס כל שינוי בנוסח הטוצע; והשניה - של
ח"כ רוזנברג - האוטרת להגביל את ההתישנות בטקרה
זה לחמש שנים סיום ההסלטה (בתנאי שבינתיים לא
חלה ההתישנות הכללית).

4. לקבל את הצעת ש. הלל להקדים את סעיף-קטן (ב)
לסעיף-קטן (א).

4.11.57

חוק לתיקון סדרי הדין הפלילי (שופטים חוקרים)

סעיף 11.

ח. כהן:

ההבדל היחיד בין ההצעה הזאת והחוק הקיים הוא שעכשיו יש פסעים חסודים ביותר, אשר לגביהם יכול לשחרר בערבות ולתת פקודת מעצר רק סופט בית-המשפט המחוזי. בהצעה זו מבחננו נותנים את הסמכות הזאת לשופט שלום לגבי כל הפסעים כולם.

ז. ורתפטיג:

בסעיף-קטן (ג), במקום "כתב מישום" צריך לכתוב: "בטירה הודעת מישום".

הודעת המישום והחקירה המוקדמת הן חשאיות. במקרים מלאה הייתי בטחית לתת את הסמכות הזאת לשופט-החוקר שהוא סופט מחוזי, כדי שהענין לא יתפרט.

ח. כהן:

עד היום יכול להוציא צו מעצר רק אותו שופט אשר יכול גם לשחרר בערבות. ובפקודת השחרור בערבות מבחננו כי לגבי פסעים שהעונש עליהם הוא כזה וכזה, יכול לתת את השחרור בערבות רק שופט בית-המשפט המחוזי. רצינו לקבוע שהמטרה יכולה ללכת גם אל שופט שלום במקרים מלאה. אבל אנני בטחית שהסמכות הזאת תהיה גם בידי שופט מחוזי.

ז. ורתפטיג:

זהו עירבוב פרשיות. זה אינו שייך לבעיה של שופטים חוקרים מלאה לפקודת השחרור בערבות. אפשר להגיד כמין רק כי במקרה שבטירה הודעת מישום, צו המעצר יוכל להינתן על-ידי השופט-החוקר. מה לעשות במקרים האחרים - זה אינו שייך לכאן.

ח. כהן:

זה בטבע כמין מפני שיש סעיף מקביל בפקודת הפרוצדורה הפלילית (שפיטה על-פי כתב מישום), שנתנו מבחננו בטחלים כאן.

א. הלל:

האם יש אפשרות לערער על החלטת השופט בנוגע לצו מעצר, לטשל, במקרה שבוצע רצח?

ח. כהן:

אינני דורש את הסמכות הזאת.

ס"ט היו"ר ד. בר-רב-המי: אולי נפריד בין המקרים ונכתוב מה יהיה הדין

במקרה שמתנהלת חקירה מוקדמת, ומה יהיה הדין במקרה שאין חקירה מוקדמת. אנני מבין שההצעה היא שכאשר מתנהלת חקירה מוקדמת, הסמכות הזאת תהיה בידי שופט חוקר, בעוד שכאשר אין חקירה מוקדמת, תהיה הסמכות הזאת בידי כל שופט.

פא רוזין:

אינני יודע אם זה סעיף. מבחננו עומדים לבנות כיתה-משפט שלום בתל-אביב. המטרה מבקשת להקים את מבין למטרה, כי תוכל להחזיק את אותם האנשים שהיא רוצה להכניסם לשופט השלום, כדי שלא יהיה צורך לשלשלם וכדי לחסוך לאנשים בזיון, כי במקרים רבים השופט משחרר אותם ואיננו מוציא פקודת מעצר. לכן אנני חושב שבמקרה שאין חקירה מוקדמת, מוטב לקבוע שהסמכות הזאת תהיה בידי שופט שלום. זה יהיה יותר פשוט וגם לטובת האנשים, שתהיה כתובת אחת.

ח. כהן:

כאשר יש ברירה, אנחנו יכולים על-ידי הוראות פניטיות להפנות את המסטר בהכל טקרה לסופט שלום, ורק במקרים שהענין נמצא כבר בידי הפרקליט - להפנות את הענין לסופט מחוזי.

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה האוטרת כי בטקרה שמתנהלת חקירה מוקדמת, תינתן הסמכות אשר לפי סעיף זה לסופט-החוקר.

2. לקבל את ההצעה האוטרת שבטקרה שאין מתנהלת חקירה מוקדמת, תינתן הסמכות הזאת לכל סופט.

סעיף 12.

ח. כהן:

היום המצב הוא כזה שבכל המקרים האלה מובאת החקירה בפני קצין אשר נקרא "חוקר מקרי טווח". בתקופת המנדט היה חוקר מקרי הטווח תמיד קצין המחוז. אחרי קום המדינה המסיכו קציני המחוז במסך כמה שנים לטפל בענין, אבל זה כמה שנים שהעבודה מתחלקת בין קציני מסטר גבוהים שהם חוקרים מקרי טווח במקרים "חלקים", כאשר אין חשש לדבר פלילי, ובין שופטי שלום, אשר בפניהם טובאים המקרים אשר בהם מתעורר חשד של מעוות. אנחנו רוצים לעשות מהנוהג הזה נוהג חוקי, כלומר, לקבוע בחוק שכל החקירות במקרי טווח בלתי טבעיים יועברו לבית-משפט השלום, אבל לא באופן אוטומטי - ובכך אנחנו הולכים בעקבות חוקים בארצות אחרות, בעיקר מדינות אמריקה - אלא רק כאשר מוגשת בקשה לחקירה על ידי הגורמים הטוריינים כאן.

אני רוצה להביא לידיעת הועדה הצעה שאני תווכח בה, הצעתו של פרופ' קרפלום, שבהל בית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית ומנהל הסכון לרפואה משפטית. הוא מציע להרחיב זאת לא רק על בתי-חולים לחולי נפש אלא על כל מוסד סגור אשר למסתופפים בו אין סגור חופשי עם הציבור, או שלקרוב מפחה אין גישה ישירה. לדוגמא - מוסדות חינוך לילדים מפגרים.

מ"ס היו"ר ד. בר-רב-האי: השאלה היא אם במקרים אלה צריכה להיות חובה לערוך חקירה.

ח. כהן:

יש פה ענין של חיפוש האדם. לסופט החוקר ניתנת פה סמכות שלא היתה לחוקר מקרי הטווח: לצוות על העמדת פלוגי לדין כנאשם בגרימת טווח. אבל גם אם אדם שקרובו טת במוסד סגור ואין לו ידיעה כיצד אירע הדבר, מעונין לדעת את סיבת הטווח, גם מבלי שיימצא טיטהו אשם, ניתנת הסמכות לסופט לערוך את החקירה.

ש. רוזנברג:

אין כל יחס בין היועץ המשפטי, בא-כוחו, או אדם מעונין, ובין "כל שוטר". השוטר יכול להפנות את הענין ליועץ המשפטי או לבא-כוחו, וכן גם הרופא.

אשר להצעה להכניס לכאן כל מוסד סגור, אינני רואה מקום לכך. שמענו רבות על המחסור בשופטים, וזוהי עבודה נוטפת.

ח. כהן:

כמה מקרים כאלה יש בסנה?

ש. רוזנברג: אני טוען שמהל המוסד צריך להודיע על מקרים כאלה, ובטקרה שיש חשש, תיערך החקירה. אבל בטקרה שאין חשש, אינני רואה כל טעם בכך.

ועדת החוקה, חוק וטספט
4.11.57
חוק לתיקון סדרי הדין
הפלילי (שופטים חוקרים).

- 7 -

רט.

ז. ורהפטיג: החקירה הזאת מתנהלת כדי למצוא אם יש אסמ, או כדי להרגיע את האדם הטעוני בין בכך. צריך להפריד בין הסקרים. אם הסדור על חקירה המתנהלת לפי דרישת התביעה - ואני מסכים שאין צורך לפרט ולכתוב שכל שוטר וכל רופא יכול לדרוש זאת - אז היא צריכה להתנהל כאשר יש יסוד לחשוד. לעומת זאת, לגבי הסקרים שהאדם הטעוני דורש זאת, צריך להרחיב את האפשרות הזאת.

י. קליבנוב: גם אני חושב שיש להפריד בין שני הסקרים.

טר פירוש "מותו נגרם שלא כדין"?

ח. כהן: זוהי העתקה מסעיף 212 לפקודת החוק הפלילי.

ט. רוזנברג: אני מציע שנחשוב על הבעיה הזאת עד לישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בטעה 13.00.